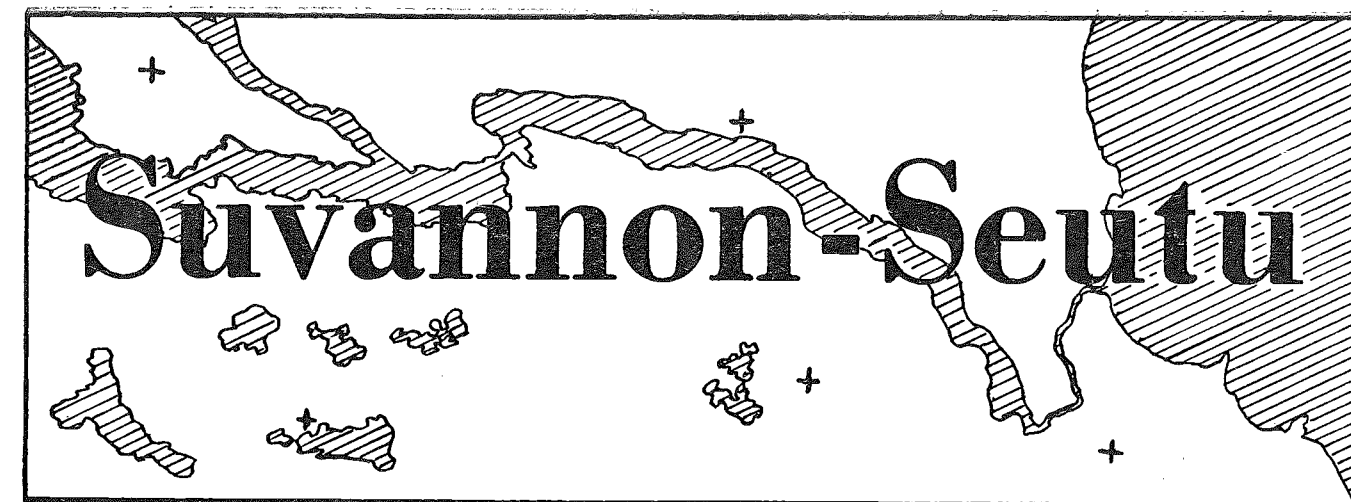

N:o 4 p... ..

N:o 1 HELMIKUU

Suvanto-Säätiön julkaisema aikakauslehti

1964

SEPPELTEN LASKU KALEVANKANKAAN SUURELLE HAUTARISTILLE 27. 12. 1963
ER.P.6 VUOSIJUHLASSA. PUHUU PASTORI VAPAALAHTI.

MAINITTU TALVISODANAIKAINEN YKSIKKÖ SUORITTI KATKERAN TAISTELUN KELJAN
KYLÄN KOHDALLA, MISSÄ VIHOLLINEN JOULUNPYHIEN AIKANA OLI PÄÄSSYT
YLITTÄMÄÄN SUVANNON JA PUREUTUNUT RANTAMAASTOON.

"SAKKOLALAISET TAISTELIVAT KIRJAIMELLISESTI SANOTTUNA KOTIPELLOILLAAN JA
MONET KAATUIVAT KOTOISILLE KYNNOKSILLE".

Muistan kerran pienenä kansakoululaisena pysähtyneeni tutulla koulutiellä erään mäen alle tarkastelemaan edessä auennutta näkymää. Ei se näkymä mikään kovin ihmeellinen ollut, mutta tunsin, kuinka se ikään kuin henkistyneenä imeytyi minuun, pieneen poikaan. Nytkin saatan sen milloin tahansa elävänä palauttaa mieleeni, kun ei voi mennä koulutietäni katsomaan, sillä se on siellä, missä useimpien tämän lehden lukijoiden entiset kodit olivat.

Ajattelen, että meidän hengellisessä elämässämme käy usein samalla tavalla. Jumala pysähdyttää meidät jonkin ylämäen alkutaipaleeseen ja tahtoo siinä puhutella meitä. Kun Karjala kerran jätettiin, monen mieli oli katkera luodessaan viimeistä, harrasta silmäystä kohti kotiaan ja sen ympäristön tuttuja kunnaita. Sekin maisema imeytyi meihin lähtemättömästi. Samalla olimme kuitenkin myös Jumalan edessä. Hän sanoi siinä elämän kohtalossa tähän aikaan kuuluvan voimakkaan sanansa. Moni lähti kulkemaan elämän vastamäkeä rukoillen. Hänen mielestään katkeruus hälveni.

Taival otettiin siinä vastaan Herran kädestä.

Nyt olemme saaneet kokea käyneen toteen erään niistä sanoista, joilla nykyinen arkkipiispamme lohdutti uutta ajallista kotia kohti taivaltaneita: "Jumala on uskollinen" (1 Kor. 10:13). Ajallinen koti on saatu. Jumala johdattaa edelleen heitä, jotka kulkevat rukoillen. Rukoilemmeko me? Emme me jaksaa kulkea elämämme koulutietä, ellemme pysähdy Jumalan Sanan maiseman äärelle ja saa sisäiseksi omaisuudeksemme sen keskeistä yksityiskohtaa, joka on sen ydin: "Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainoan poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä" (Joh. 3:16). Iankaikkiseen elämään Herra tahtoo meitä johdattaa. Kohottakaamme katseemme ylöspäin. Rukous on meidän yhteyttämme häneen. Herra ei avaa laiskalle lukijalle ja rukoilijalle Sanaansa. Pysykäämme seurakunnassamme hänen yhteydessään itsemme ja meidän jäljessämme tulevan sukupolven takia. Olen varma siitä, että meitä on siunattu vanhan polven esiru-

kousten tähden. Mekin voimme pyrkiä siirtämään siunausta nuoriin, jotka eivät kaipaa Karjalan kotia. Meidän rukouksemme pitäisi saattaa heitä, kun he vaeltavat matkalla Isän kotiin. Sitä matkaa kuljetaan jo meidän ajallisilla asfaltteillamme. Jos meidät on opetettu rukoilemaan, pyrkikäämme huolehtimaan siitä, ettei anomisen ketju katkeaisi meihin. Meillä on vastuu siitä, että Jumala johdattaa myös meidän jälkeemme tulevia. Herra johdattaa, jos he kulkevat rukoillen. Koetetaan viritellä taivaskaiju puuta toinen toisiimme. Silloin me näemme, että myös vastamäki on Jumalan johdatusta kohti päämäärää. Jumala on uskollinen. Rukoilkaamme häneltä meille jokaiselle sellaista johdatusta, että näkisimme Isän kodin kaiken päämääränä.

Siunatkoon Jumala jokaista tämän lukijaa syntien anteeksiantamuksen armolla, johon me Kristuksen nimen ja veren tähden totisesti saamme uskoa. Herra varjelee sinun lähtemisesi ja tulemisiesi nyt ja iankaikkisesti (Ps. 121:8).

Pentti Hytönen

E. LEINONEN:

Rakentamisesta Sakkolassa ja sakkolalaisista rakentajista viime vuosisadan molemmin puolin

III palkinto kirjoituskilpailussa

Historia kertoo, että v. 1879, siis juuri lahjoitusmaakauden loppuvaiheessa, oli Sakkolassa virallisen tilaston mukaan 1618 asuinrakennusta, joista 568 savupirttiä. Lahjoitusmaakaudella lienevät kylien talot olleet hyvin lähellä toisiaan, niinkuin sen ajan tapa oli. Kun valtio oli ostanut nämä em. lahjoitusmaat ja jokainen osakas oli saanut oman tilansa, hajaantui kylien asutus laajemmalle alueelle. Ei ole tiedossani tarkkaa aikamäärää siitä, milloin "herranvallen" alueella isojako suoritettiin. Niissä kylissä, jotka kuuluivat "ruununvaltaan", isojako lienee kuulemani mukaan tapahtunut v. 1855—1860. Herranvallen puolella tuo jako tapahtui edellämainituista syistä paljon myöhemmin. Ne, jotka olivat saaneet tiluksensa kylien laitamilta tai vähän kauempaa, alkoivat rakentaa talojaan kukin omille tiloilleen. Nämä tuvat jo tehtiin "uloslämpiäviksi" niinkuin sanottiin. Tätä voisi sanoa vaikka tupakulttuurikaudeksi. Kylien keskustassa savupirtit säilyivät hiukan kauemmin, olihan noilla äsken itsenäistyneillä köyhillä talonpojilla muutaakin tärkeämpää kunnostettavaa. Elettiin vain edelleen savupirtissä tai tehtiin niihin tavallinen uuni että niistä tuli nk. uloslämpiviä. Allekirjoittajakin muistaa vielä vuosisadan vaihteessa olleen noin kymmenkunta savupirttiä käytössä.

Isojako aiheutti haja-asutuksen ja nk. tupakulttuurin syntymisen. Ne, jotka joutuivat jaon johdosta muuttamaan, rakensivat itselleen tuvan, tai jos mahdollista, kaksi tupaa, jossa oli läpikäytävä porstua

välissä, tai sitten porstuan perässä ruokakamari. Näihin, jossa oli alkuaan vain yksi tupa, tehtiin tavallisesti toinen tupa ja ruokasuojia. Nämä rakennukset olivat tavallisesti perustettu siten, että nurkien alle oli pantu isot maakivet (särkemättömät) ja seinänalukset oli laitettu pulterikivistä. Sisäpuolella ja joskus ulkopuolella käytettiin multiaisia. Nämä rakennukset oli salvettu pirkään nurkkaan. Saumoissa käytettiin sammalia. Ikkunat olivat kuusiruutuisia ja pienempoleisia. Kateaineena käytettiin liistettä. Myöhemmin, kun näissä rakennuksissa tehtiin remonttia, ne katettiin päreillä. Näistä viime vuosisadan lopulla toimineista sakkolalaisista rakennusmiehistä ei ole allekirjoittajalle jäänyt muistikuvaa.

Tämän vuosisadan alussa elinkeinoelämä alkoi vilkastua kun puulle alkoi tulla kysyntää. Kun metsillä alettiin saada rahaa, niin se vaikutti myös rakennustoimintaan. Nyt alkoi tulla muotiin "pytinkikulttuuri" jos niin voi sanoa. Rikkaammat talolliset, kauppiat ja virkamiehet alkoivat rakennuttaa näitä pytinkeiä, niinkuin silloin sanottiin. Talollisten pytingeissä piti olla vähintään tupa ja kaksi kamaria. Rakennusta sanottiin viisiseinäiseksi, uuni oli keskellä, seinien risteyksessä. Herrojen rakennuksissa oli sali, useampia kamareita ja keittiö. Näissä pytingeissä piti olla kivi jalalla hakatusta kivestä. Tarvittiin siis kivimiehiä, jotka kykenivät kiviä särkemään ja muokkaamaan.

Nytpä esittelen eräitä sakkolalaisia kivimiehiä, mikäli muistan tämän vuosisadan alusta vuoteen 1939. Ensimmäiseksi heistä on mainittava Juho Sander. Hän oli syntynyt 17. 9. 1852 Hartolassa. Synnyinseudultaan hän joutui lähtemään jo nuorena poikana, suurten nälkävuosien aikana. Ensin hän joutui Viipuriin, siellä hän työskenteli pajassa porasepän apulaisena. Jonkun ajan kuluttua hän siirtyi pajasta kivilouhokselle. Täältä Juho Sander siirtyi Sakkolaan v. 1882. Hän oli tällöin ammattitaitoinen kivityömies, joka osasi itse teroittaa työkalunsa, hakata kiveä puhtaaksi ja sovittaa sitä myös paikoilleen. Sakkolassa J. Sander meni naimisiin, teki asuntonsa suuren pappilan maalle Luprikkalaan. Hänellä oli myös vähän viljelysmaata, jota naisväki pääasiallisesti hoiteli. Itse hän puuhaili kivityöurakoiden kimpussa. Sitten kun pojat joutuivat miehiksi, kävi tämä työ jo oman sakin voimalla. Verrattain huomattavat olivat ne kivityöt, jotka Juho Sander vuosikymmenien aikana Sakkolassa ja naapuripitäjissä teki. Juho Sander oli uskonnollismielinen mies. Joka pyhä hänet nähtiin kirkossa aina määrättyllä paikalla istumassa.

Toinen näistä vanhoista kivimiesveteraaneista oli Juho Pappinen. Ikävuosiltaan nämä ammattiveljet lienevät olleet suunnilleen tasoissa. He olivat kooltaan molemmat lyhyenläntiä, mutta muuten hyvin vantterarakenteisia miehiä. Myös luonteeltaan olivat kumpikin sävyisiä ja rauhallisia. Kiro sanoja näiden miesten suusta ei

MUISTAHA MIE

tokkii Lampu Tuomas-isännä. Heä ol miu äitii isä, miu äijäi ja kaik-kii kyläläisii mielest iha tukkunoa viisas mies, kulkent ristiirastii koko Suomepuoleise Karjala, Roassulist Nurmeksie ast. Hänel ol tapan aijoa toisinoa meil Voutiloa tarinoimoa miu issäi isä kans totlasiloi eäres. Par lassii ryypättyyvvä ja tarpiek-sie tarinoituvaa heä siit läks ajamaa

kottii Ryhmä puolel. Usjast heä otti miut kerallie. Monta vuotta heä ajel mielhevoselloa "Pienel Mustal". Siin olki siit iha ihmelline hevone. Äi-jäi ajo sil ain ilma ohjaksii ko se ymmärs häne puhhies ja kässii viit-tilöimistki. Ko tultii Hoasunni tie-hoaroa ni Musta keäns peäteä iha ko kyssyyksie jot kumpoa tietä o meinink mennä. Sillo äijä nost va-

tullut pahoissakaan tilanteissa. Kerrottakoon tässä eräs tapaus, jo-ka osoittaa suurta kärsivällisyyttä. Taisi olla vuosi 1907 kesällä, kun J. Pappinen tuli kotiini tekemään navetan kivijalkaa. Hänellä oli lekamiehenä eli päälleyöjänä Aleks Mytynen. Aleks oli silloin vielä nuori mies, alle kahdenkymmenen, taisi olla vielä ensikertalainen niis-sä hommissa. Kun sopiva kivi oli löydetty alettiin lyödä reikää. En-sin hiljalleen ja sitten kovemmilla laakeilla. Kohta leka luiskahti Pappisen käsille. Juho ärähti vain. Jonkin ajan kuluttua sama temppu uusiutui. Seurasi uusi ärähdys. Ei kirousta. Olin silloin vielä poika-nen, mutta muistan tuon tapauksen aina. Silloisilla kivimiehillä oli ai-kaa ja kärsivällisyyttä. Ei silloin ollut vielä taljoja eikä muitakaan nostolaitteita. Kivet oli liikutelta-va puupaakeilla ja rautakangeilla. En ole kuullut että oliko Pappinen syntyperäinen sakkolalainen, nimi viittaisi niinkuin Rautuun. Mutta joka tapauksessa hän oli asunut pitkään Sakkolan Sipilänmäellä. Juho Sander ja Juho Pappinen oli-vat ensimmäisiä Sakkolassa, joista voi käyttää nimitystä kivimies.

Kun Hiitola—Raasulin rata pää-tettiin rakentaa, se lienee ollut vuosi 1912, tuli Kiviniemeen Pekka Pensas. Hän oli ammattimies kivi-työalalla. Hän rakensi mökin Kivi-niemeen. Ennen ratatöiden alka-mista hän teki yksityisille useita

kivityöurakoita. Rautatien valmis-tuttua hän jäi paikkakunnalle. Pensas Pekka kuoli tapaturmaises-ti, kun hänen purkaessaan syttymä-töntä panosta, se räjähti.

Toinen Sakkolaan muuttanut täy-sin ammattitaitoinen kivimies oli Oivio. Hän oli syntysisin Messu-kylän Hervannasta.

Nuoremman polven kivimiehistä on syytä mainita jo edellämainitun Juho Sanderin poika Aukusti San-der. Hän alkoi osallistua isänsä kanssa kivitöihin jo viisitoista-vuotiaana. Hänen ensimmäinen itsenäinen työnsä v. 1921 oli Sak-kolan Valistustalon perustus- ja kivityöt, seuraavina Saaprun Osuus-kaupan kivijalka ja monet muut. Verrattain vaativiakin töitä joutui Aukusti Sander siellä entisessä ko-tipuolessa tekemään. Niitä olivat ns. muistomerkit. Raudun kirkko-aholle pystytettiin v. 1931 Aukusti Sanderin veistämä kraniittipatsas, jossa kullatuilla kirjaimilla oli luet-tavissa seuraavaa: "Tässä rajan äärellä voittivat suomalaiset vapaa-ehtoiset eversti Burmeisterin joh-dolla ylivoimaisen vihollisen v. 1656. A. Sanderin käsialaa oli myös Petäjärven emäntäkoulun puistik-koon pystytetty hyvin monument-taalinen ja jyrävä lahjoitusmaa-talonpoikien muistomerkki. Sen si-vuun oli kiinnitetty pronssilaatta, joka esitti pirtin seinustalla istuvaa lastaan imettävää naista ja siinä lähellä seisovaa miestä, jonka kä-

sempoa kätteäs ja se ol sil selvä. Rapamäk ja Savolaisii talo ol jo sivvuutettu ja aletti tulla Suikka-se kohtoa ko äijäi sano jot "uotte-leha — mie lattoa piippuu". Musta seisattu siin paikas. Siit ko äijä sai mahorkat syttymä ni heä sano jot "palloa jo". Musta läks het juoksemoa tuollasta laiskoa ravvii. Pietartiel tultais Musta toas katso toaksie ja äijä nost vasempoa kät-teäs. Kapakkameäje peäl äijäi sano "uotteleha vähä!" Sillo äijäi solmis

det on auran sarvikolla, niinkuin kyntämään lähdössä. Kasvonpiir-teet näyttävät huolestuneilta, miet-teliäiltä. Alla oli seuraava teksti: "Kolmen vuosisadan uhka, kidutus, karkoitus, kuolema, ei saanut Sak-kolan ja Raudun Lahjoitusmaata-lonpoikia alistumaan vieraiden mahtajain orjuuteen. Uskoen he taistelivat jälkipolville voiton. Va-paat, samoilla konnuilla asuvat jäl-keläisensä pystyttivät heidän kun-niakseen tämän isiensä peltojen kivistä tehdyn muistomerkkin v. 1936".

Lukuisat ovat ne kivistä tehdyt maantiesillat ja rummut siellä en-tisen Sakkolan maanteillä joita A. Sander oli tekemässä. Sitten on vielä eräät huomattavat kivityö-urakat, jotka käsittivät yhteensä noin 2200 jm. hautausmaiden kivi-aitaa. Näistä oli Sakkolassa 1000 jm., Pyhäjärvellä 600 jm. ja Metsä-pirtissä 600 jm. Mainittakoon että tähän aitamäärään tarvittiin kiviä noin 3800 kuutiometriä.

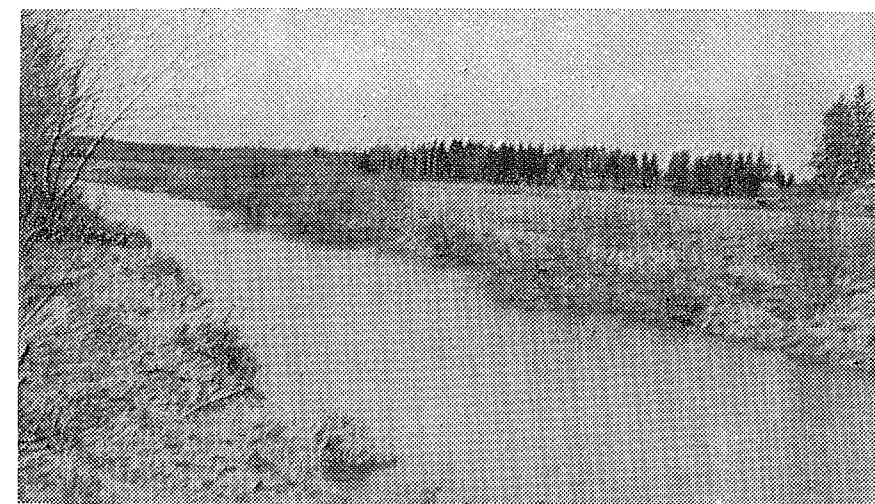
Vielä on mainittava eräs näistä Sakkolan nuoremman polven kivi-miehistä, Juho Karvanen Petäjär-veltä. Hänen töistään mainittakoon Valkjärven pappilan kivityöt v. 1919 ja Viiksanlahden koulun kivityöt, kun koulu muutettiin toiseen paik-kaan. Juho Karvanen tunnettiin ammattinsa taitavana miehenä.

Seuraavalla kerralla olisivat esit-telyvuorossa sakkolalaiset kirves-miehet ja rakennuspuusepät.

SAKKOLALAISTA ASUTUSTA "MARSKIMAALLA"

Hollannin pinta-alasta sanotaan olevan neljännes merenpinnan ala-puolella. Suomessakin on padottu joitakin järvenlahtia ja pumpattu vesi pois, joten viljelysmaata on muodostunut vieressä olevan ve-denpinnan alapuolelle. Viimeaikoi-na on kuivattu erillisiä pieniä jär-viäkin samalla tavalla. Näin on muodostettu viljelyksiä hyvinkin alaville maille. On ehkä kuiten-kin monelle yllätys että sakkola-laisiakin on asutettu tällaisille pai-koille. Kaksi Lempäälässä olevaa järveä Tervajärvi ja Nääjärvi, on kuivattu uudenaikaisilla menetel-millä ja suuri osa näin saadusta maasta on annettu entisen Sakko-lan pitäjän asukkaille.

Järvet kuuluivat aikanaan Las-tusten kartanoon, joka vuokrasi sen rannoilta ympäristön asukkaille

Mahtava viemäri halkaisee "marskimaan".

heinämaita. Heinät niitettiin vii-katteilla vedessä kahlaten, kuivat-tiin korkeammilla paikoilla ja säi-lytettiin pieleksissä, joiden pohja-puita oli ympäri järven rantoja.

nästyyki miu silmillei "jottei ravat parsukuis lapse silmiä" niiko heä se-litti ja sano siit jot: "nyt Pien Mus-ta nelistä!" Hänel ol neät tapan aijoa Kapakkamak alloa ja Savmäk ylleä ain täyttä nelistä. Itsesteähä se Pien Musta siit Savmeä peäl muutti nelise toas raviks ja ilma komentuo juoks kottii, suoroa kärr-iiliiteri ettie. Nii viisas hevone ol Pien Musta. Mie sen siijoa en sillo viel osant viisauvvellai kehhuu ko mie oli vast kuusvuotine. Sevver-ra mie kuitekii muistan teän lisäksi jot kiessit olliit sillo viel hirmuse suurpyöräsi, korkeita "Karjala-kiessilöi".

Taitoa tähä sammoa kirutoksie mahtuu viel toineki muistelus Tuo-mas-äijästäi. Oltii myö Voutiloist siin mei alusniityl heinätievos yhten kirkkoan heinäkuuoamun. Joha myö nähtii pitkä matka peäst jot Tuomas Lamppuha sielt Ryhmäst päi tulluo niittypolkua myötä ai-naine lammasnahkane puolturkki peälleä napit auk. Heä seisattu sii-

he mei kohalliemma katsomoa ko myös justii hajotettii soattoloi kar-hiel kuivamaa. Hyvähuomenet ko ol toivotet ni mei renk, Ruottuse Manu kysäs jot "ossoaks Lampu isäntä sannuo jot kesteäks teä sor-ja pouta koko päivä?" Tuomas-äijä katsel hyvi tarkkoa koko taivoa-ranna iha ympärsie ja sano: "Tä-näpäin sattoa" ja läks talloamaa Soppie päin. Hänel tais olla asjoa sepäl, Pauku Heikil. Heä viipyki sil rejsulloas koko päivä. Tais käy-vä uhhoilemas Ryyppö Tuomoa ja Nuora Aaproki kans. Vast pitkäls lounai jälkie, melkei illasuus tul takasii päi. Siin mei kohal heä toaski 'seisattu katsomoa mei työ-teämmä. Myö senko kannettii sa-pilail soattoloi lattu. Renk-Manu ei malttant olla sanomatta jot "kuis nyt käi — eihä tänä päin satantkoa". Veitikka silmänurkassoa Tuomas-äijä vastas: "Jossai moapaikas sa-to. Ehä mie sanontkoa jot täs ko-has sattoa".

Arvi Karvonen

Järviä oli koetettu kuivata, mutta ympäristöllä oli maa niin paljon korkeammalla ettei niitä saatu kui-viksi.

Kun sotien jälkeen alkoi siirto-laisten asuttaminen, otti valtio alueen haltuunsa. Nyt otettiin avuksi uusi tekniikka ja sähkövoi-ma. Alue eristettiin mapenkereillä ja pumpattiin vesi pois, keskelle kaivettiin viemäri, josta kaksi säh-köpumppua, joiden kummankin te-ho on 15.000 litraa minuutissa, nos-taa veden ylempänä kulkeviin vie-märeihin. Pumput pitävät auto-maattisesti pohjaveden määrätysssä korkeudessa. Näin saatiin viljelys-maata 90 hehtaaria, josta noin puo-let on sakkolalaisten hallussa.

Alueelta ovat saaneet tilansa: Eemil, Aimo ja Manu Kuisma sekä Holttisen perikunta Haitemaan kylästä. Aleks Naskalin perikunta ja Eino Naskali Pannusaarelta sekä Kiviniemestä soteleski Anni Suik-kanen. Näiden lisäksi asuu siellä muutamia paikkakunnan asukkaita.

Asuinpaikan kielteisistä puolista kertoivat asukkaat, että veden pumppauskustannukset tulevat ko-vin kalliiksi, lisäksi täytyy pumput huoltaa ja korjata, jotka kustan-nukset on asukkaiden suoritettava.

NASKALINMÄKI

Naskalinmäki oli osa Lapinlahden kylää. Kylä oli muodostunut useammasta mäkialueesta, joista jokaisella oli oma nimensä. Muistelen nyt Naskalinmäkeä.

Naskalinmäki oli tiheään asuttu alue, tilat olivat pieniä ja jokainen rakensi omalle tontilleen, näin tulivat talot aivan yhdeksi rykelmäksi.

Naskali oli mäellä vallitseva sukunimikin, jos keitä oli toisennimisiä niin ne olivat muualta muuttaneita. Kaikki olivat sulautuneet samaksi mäkikunnaksi. Siellä ei ollut rikkaita eikä köyhiä, kaikki olivat tyytyväisiä, omillaan toimeentulevia, ahkeria, vieraanvaraisia ja vähäänkin tyytyväisiä ihmisiä.

Tämä mäki kun oli kylän keskeisin paikka niin sinne kerääntyivät pyhinä ja joutoaikoina nuoret ja joutilaat muistakin mäkikunnista

Sittenkin täytyy aina olla varuillaan. Vesi saattaa jostakin syövyttää padon ja ryöstäytyä irti, niinkuin on kaksi kertaa tapahtunut. Pellot muuttuivat järveksi

aikaansa viettämään. Siellä pelattiin pelejä ja koeteltiin voimia, eikä näiden nuorten käytös ollut aina jokaisen mielenmukaista. Toisella puolen kylää olevat parjasivat usein Naskalinmäkeä että taas siellä on tehty sitä taikka tätä, vaikka ne tekijät usein olivat niiden omia poikia.

Yksikin parempi ihminen sieltä suuresta kylästä parjasi Naskalinmäkeä ja ennusti että niin sille käy kuin Sodomalle ja Gomoralle, että se häviää omiin synteihinsä jos ei parannusta tapahdu. Häviämisen hetkellä kuitenkin Naskalinmäki jäi viimeksi pystyyn kun kylän muut talot olivat jo tuhkana. Mäen matalat ja harmaat talot odottivat evakkotaipaleelta palaavia silloin kun kylään pääsi jälleen takaisin, vähän aikaa talvisodan jälkeen.

Vaikka naskalinmäkiläisillä lie muita syntejä ollutkin niin ahneu-

jossa ainoa kulkuväline oli vene. Talot ovat kuitenkin rakennettu ylävämille paikoille, joten tulva ei ulottunut rakennuksiin saakka. Paljon aikaa, vaivaa ja rahaa vaa-

den synnistä he olivat vapaat, sentähden heidän häviönsä jäi viimeiseksi. Naskalinmäkeläiset olivat sovinnollisia, sellaisia rinnakkaiselämäntaidon omaavia ihmisiä, joita nykyiset suuret valtiomiehet havittelevat. Tuleeko näiden suurten valtioiden rinnakkaiselosta mitään, on arvoitus. Toista oli ennen Naskalinmäellä, siellä mentiin rinnan, yhdessä. Jos kenellä oli jotakin erikoista niin kohta siitä vietiin naapurillekin. Kun poiki lehmä niin pienen vasikan tuomisia jaettiin kaikille naapureille, kun teurastettiin, tehtiin samoin. Kuka taas sai ensimmäiseksi uutisjauhoja niin puurotarpeet juoksutettiin naapureille. Lähellä kun oltiin niin kaikki kävi helposti.

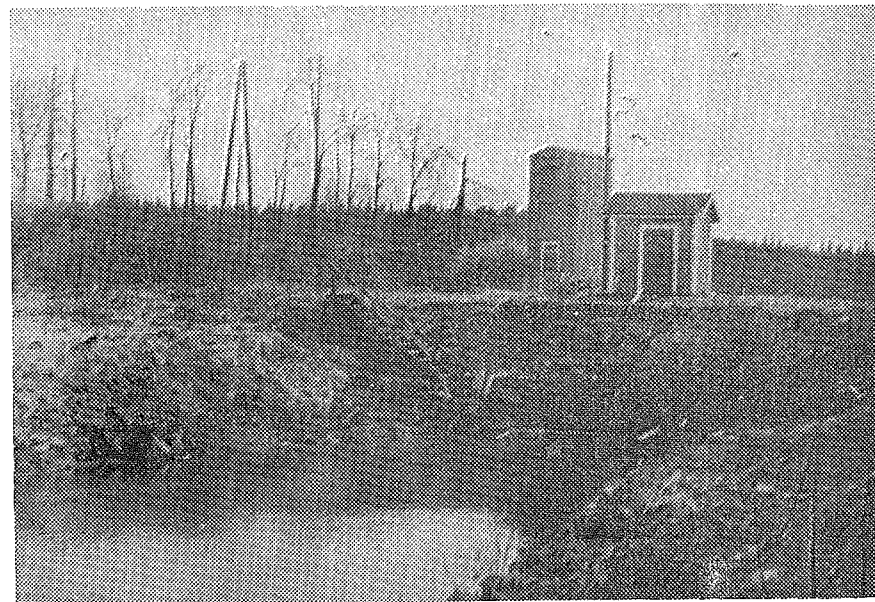
Saunan kylpy oli myös yhteistä, kun kenen sauna lämpisi niin kävi siellä kylpemässä koko "mäkköiset". Vanhempaan aikaan kävivät miehet

dittiin, ennenkuin maat olivat kuivana jälleen.

Maa on kuivuessaan kovasti painunut. Väinö Holtinen kertoi että eräässä kohdassa oli näkyvissä kiveä noin puoli metriä, nyt näkyy samaa kiveä jo puolitoista metriä. Traktorin alla maa vielä painuu ja liikkuu, mutta ei enää upota, jatkuvasti se tiivistyy ja painuu alemmaksi.

Kohta Tervajärven takana oli toinen, Nääjärvi, joka kuivattiin samalla tavalla. Tähän muodostettiin kolme tilaa, yksi ei ottanut tarjottua paikkaa vastaan. Nyt asuu tämän järven alueella: Iivari Nuora Kiviniemestä ja Eemil Pitkän Viiksanlahdesta.

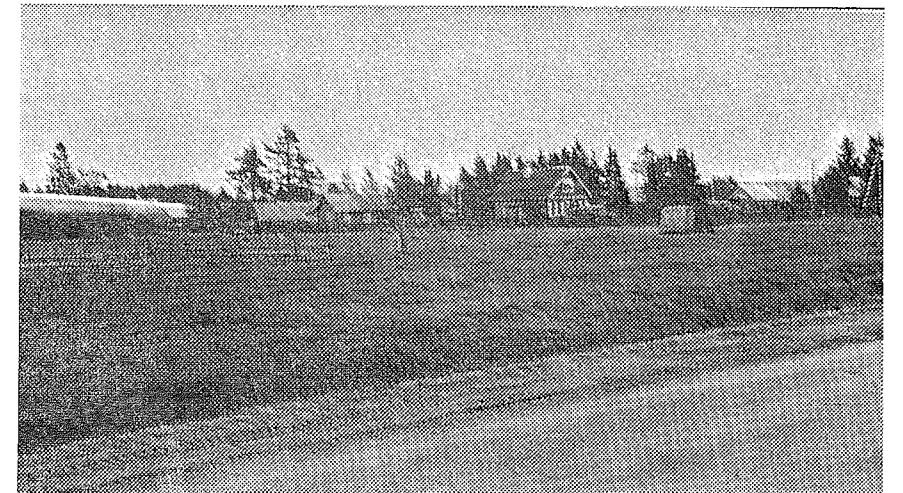
Monien huonojen puolien vastapainoksi voidaan sanoa että kuivuus ei vaivaa näitä viljelyksiä koskaan, päinvastoin jäävät kuivana vuotena vedenpumppauskustannukset pienemmiksi.

Pumppuasema viemärin päässä.

Miltä Petäjäjärvi näytti kesäkuussa 1963

Käydessäni Leningradin matkani yhteydessä Koti-Karjalassa, Kiviniemessä ja Röykkylän laitamilla, paluumatkalla otin ylläolevan kuvan Petäjäjärven ryhmästä. Kuva on otettu Kurikan (Hiekkamäen) veljesten talon seutuvilta, maantien penkalta, suunnilleen nuorisoseuratalon suuntaan. Siitä voitte tunnistaa paikkoja, kuka tuntee. Kylässä on asutus kaikissa taloissa. Juuri kun otin kuvaa, pysähtyi siihen Lampun Mikon riihen seutuville linja-auto, josta jäi matkustajia pois, joko tulivat Leningradista tai jostakin työmaalta, suu-

ja naiset sekaisin vaan sitten ne alkoivat sitä rajoitella. Muut miehet saivat olla omassa tuurissaan vaan eno vaarattomana miehenä sai olla naisten kanssa, eno oleli ja ajeli siellä partaansa kenenkään häiritsemättä. Kerran mummot keksivät että hän peilistään heitä tarkkaili ja silloin sai eno saunasta sellaisen kyydin ettei toiste tehnyt mieli saunaan ämmien joukkoon.

Silloin rakkaina rauhanvuosina elettiin ja iloittiin mäelläkin. Pidetettiin illanistujaisia yleisen tavan mukaan, potat ja tytöt, ukot ja akat niitä pitivät. Eräsk'n Naskalinmäen emäntä sanoi että ne pidetään, vaikka io olikin vanha. Luonto oli kuitenkin vielä niin nuori ettei tahtonut jäädä multa huonommaksi. Saiua ja rinkelä näissä juhlissa oli niin että pöytä notkui, musiikista piti huolen Pärssinen ja Virolainen. Emäntä tahtoi vielä näyttää tanssitaitoaankin ja sanoi: "Otahan Martti vahvasti kiinni, jos sattuu huiumaamaan". Se oli sitä vanhan ajan elämää. Mutta päivä painui iltaan ja ystävämme Niku lauloi että:

Naskalin määltä kun sammuu valot. Rauhasa nukkuu vanha talo. Mikänäs on mejän poikien, tyttöjen nauratella. **Aku**

rin osa läksi Karvasen mäelle päin tai niihin lähitaloihin.

Mitään uutta ei ryhmään ole rakennettu, aho on metsittynyt koska en paikkoja mennessä tuntenut. Jatkamme matkaa Rautuun päin. Nuoran mäellä Ville Nuoran (poliisi Villen) talo oli palanut muutamaa viikkoa aikaisemmin kokonaan, piharakennus oli saatu samummaan, mutta osa oli siitäkin palanut. Tästäkään ei näe paljon Petäjäjärven niityille, niityn reunat ovat metsittyneet.

Kylän puolelle, asemalle lähtevän tien risteyksessä on portti, jossa juuri tarkastettiin erään auton papereita, muuten samanlainen portti kuin Röykkylän tiellä, paitsi että tässä oli vartiomies. Kylän aholla on kaksi isoa tiilirakennusta, ovat Ämmälään päin, luultavasti lentohallit, koska siinä on lentokenttä. Mitään liikettä ei seudulla näkynyt.

Sitten saavummekin Sipiläisen Vilhon punamultatehtaan paikalle.

Väärät mäet on oikaistu ja tie koko matkan uutta kestopäällystietä. Matka jatkuu Mäkrän ja Raudun halki takaisin suureen Nevan miljoonakaupunkiin.

Tämä oli pieni ohikulkumatka kotikylänne halki, ehkä se teille

monelle antaa kuvan siitä, minkälainen on nykyisin synnyinkylänne.

Naapurikylän poika

Muisto kotiseudulta

Täs' muistelen aikaa mennyttä vuosikymmenet taaksejäänyttä tuolla kotitänhuvilla Karjalan kauniilla kunnahilla. Siellä lapsena leikkiä löimme jä mättähiltä marjoja söimme.

Siel' Suvannon rakkailla rantamilla kesällä uida polskutimme, siel' paimenpolkuja kuljettiin ja lintujen laulua kuunneltiin. Ol' lapsuusajat niin armaat siellä, ne muistoissa ain säilyy vielä.

Nyt vieras astuvi kaivotiellä, ei äidin ääntä enää kuulu siellä. On siskot, veljetkin sieltä poissa, nyt tuuli huokaa vain koivikoissa. Ei Karjalaa kaunista ole enää meillä, on lapset sieltä nyt evakkoteillä.

Vierii vuodet ja ikää karttuu ja hopeaa jo hiuksiin tarttuu. Vaan sinne monella mieli palaa ja aatokset rientää sinne salaa. Oi jos koittaisi aika vielä, ett' kotikunnaita kulkea saisi siellä.

Kirj. T. L.

Eräs murhenäytelmä Kiviniemessä

Kun alan olla vanhempia kiviniemeläisiä, jotka muistavat Ivanvansin pariskunnan kaksoismurhan jo yli viisikymmentä vuotta sitten ja sen tekijän Savinaisen, niin kerron tässä murhaan liittyvistä motiiveista, siihen osallistuneista henkilöistä ja murhatuista.

Murhaan osallistui neljä henkilöä, päätekijänä Juho Savinainen — synt. Suojärvellä. Hän oli aikaisempina vuosina ollut Kiviniemessä tukkitöissä, etenkin tukinuitossa ja asunut Juho Rouvisella.

Tilda Henrikson, eli Kokemäen Kallen Tilda, niinkuin kiviniemeläiset häntä kutsuivat, oli miehiin muuttanut Kokemäeltä Kiviniemeen. He rakensivat mökin Olli Keinäsen maalle, kansakoulun tontin itäiseen kolkkaan. Kalle kävi metsä- ja uittotöissä ja Tilda kulki taloissa hieromassa. Tildan maine ei ollut parhaimpia, sillä taloista rupeesi häviämään etenkin arvokkaampaa tavaraa ja epäilykset kohdistuivat Tildaan. Myöhemmin Henriksonit möivät mökkinsä suutari Pekka Haikoselle ja muuttivat Pölläkkälään.

Hyytiäinen oli myös tukkimies ja samoin Böök.

Ivan Ivanovin poika Pokoff oli pietarilainen kultaseppä, joka oli Kiviniemestä ostanut viime vuosisadan lopulla entisen majatalon vanhuuden kodiksi. Talo oli juuri Käkisalmen — Pietarin — Viipurin teiden risteyskässä, venäläiseen tapaan rakennettu. Korkea lankkuaita ympäröi pihaa.

Niinkuin jo näiden henkilöiden esittelyissä mainittiin oli Tilda Henrikson hieroja ja vaikka muutkin asumaan Pölläkkälään niin kävi hieromassa Kiviniemessä ja Röykkylässä. Pari viikkoa ennen murhaa oli Tilda hieromakierrok-

sellaan Röykkylässä ja meni Ivanvantsille, jossa hieroi rouva Pokoffia ja Pokoffin rouva oli kertonut seuraavaa: Ivan oli lähtenyt edellisenä päivänä Pietariin hevosella, ottanut siellä pankissa olevia rahojen — koska pelkäsi ruplan kurssin laskevan — ja aikoi tallettaa ne Käkisalmen suomalaiseen pankkiin. Ivan Pokoff viipyi Pietarissa parisen viikkoa ja tällävälin Tilda järjesti murharyhmän siksi kun Ivan tuli Pietarista rahojen kanssa.

Ensimmäisenä yönä, kun Ivan oli kotona ja nukkumassa, murtautuivat Savinainen ja Böök ikkunan kautta ruokailuhuoneeseen — Hyytiäinen jäi ulos vartioon — ja siitä eteiseen. Tämän jälkeen he koettivat murtaa saliin vievän oven auki, mutta tämä oli niin vahvatekoinen ettei se murtunut. Tällöin Ivan ja rouva olivat heränneet ja Ivan tulut ovelle kädessään kaksi haulikon patruunaa ja koetti pitää ovenkahvasta kiinni. Silloin Savinainen ampui oven läpi, jolloin Ivan vai-pui maahan ja kuoli, rouva sai samalla hetkellä sydänhalvauksen ja kuoli myös. Tämän jälkeen mursivat rosvot rautakangella oven ja saivat rahat, jonka jälkeen he pakenivat.

Seuraavana aamuna meni röykkyläinen leski Helka Sipiläinen perunannostoon Ivanvantsille. Hän kolkutti pihalle vievää porttia, mutta ei tullut avaajaa, kun hän meni julkisivun puolelle rakennusta, hän huomasi ikkunan rikotuksi ja hälytti poliisin paikalle.

Noin kuukauden kuluessa saatiin murha selvitettyksi, Tilda, Hyytiäinen ja Böök pidätetyiksi, mutta kului puoli vuotta ennenkuin Savinainen saatiin kiinni Pyhäjärveltä.

Murhaajat saivat kaikki elinkautisen tuomion ja Tilda neljä vuotta kuritushuonetta. Hyytiäinen

hirtti itsensä vankilassa ja Böök kuoli kaksi vuotta istuttuaan. Tilda kärsi tuomion ja eli vielä pitkän ajan tämän jälkeen. Kävi kerran kotonanikin ja sanoi äidilleni minusta: "Noinko ruma tuosta pojasta tuli kun pienenä oli niin komea". Savinainen pääsi aikanaan pois vankilasta ja eli loppuikänsä Suojärvellä.

Pokoffin pariskunta olivat "nuukia". Esimerkiksi kun Ämmälän Juho meni lihaa kaupalle — kävi aina lauantaisin — Pokoffille, rouva sanoi: "Ei osteta, kun vasta viime viikolla kukko tapettiin".

Muistan vielä hyvin sen hevosen, jolla Ivan kävi Pietarissa, oli pikkuinen mustaharja ja heikkorakenteinen, sentähden meni matkaan runsaasti aikaa.

Ivan oli Paavo Aleksandrofin kummi ja ennen Pietariin lähtöään oli antanut haulikkonsa Paavolle, josta Tilda oli myös tietoinen.

V. Vuorinen

— Kyyvil ajan kylävälin vaik ei kannattaskaa, sano Käpin Maria ko pirssillä kerhoon ajoi.

* * *

— Mattiloi ja Mariloi ja mustaharjoi hevosii, niitä on kaikki paljo.

* * *

— Joka mies joulun kirkkoo ajjaa mut harva pääsöö pääsiäisen.

* * *

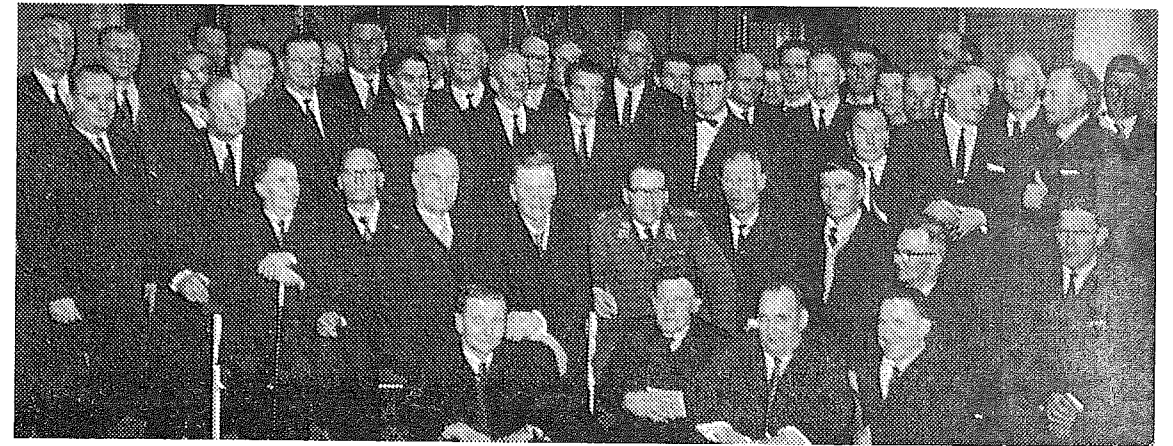
— Köyhä kostii ja syväkuu suuvii ei kestä kauva.

* * *

— Kylmii ne on talve lämpimät-kii.

* * *

— Talv ko on nöyrä tulemoa ni se on laiska lähtemää.

Er.P 6 miehiä vuosijuhlissa 27. 12. 1963.

Keljan taistelun miehet koolla

27. 12. 1939 käytiin yksi talvisodan katkerimmista kamppailuista Suvannon rantatöyräillä Keljassa. Jouluna käydyissä taisteluissa oli vihollinen verrattain vahvoin voimin päässyt Suvannon yli saaden haltuunsa lähes kilometrin pituudelta rantamaastoa. Monta yritystä tehtiin vihollisen takaisin lyömiseksi, mutta tuloksetta. Tilanne oli jo äärimmäisen vakava. Armeijakunnan ainoana reservinä oli enää yksi karjalainen pataljoona, Er.P 6., koottu Sakkolan, Kaukolan, Räisälän ja Käkisalmen miehistä, komentajanaan kapteeni Saarelainen. Pataljoona sai tällöin tehtäväkseen vallata takaisin menetetyt asemat ja tuhota sinne pesiytyneen vihollisen.

Ihailtavaa urhoollisuutta osoittaen pataljoonan onnistuikin suorittamaan annetun tehtävän. Tappiot olivat suuret, mutta koko kannaksen rintaman vaarallinen tilanne oli viimeisillä voimilla saatu selvitettyksi. Monet sakkolalaiset taistelivat kirjaimellisesti sanottuna kotipelloillaan ja moni kaatui kotoisille kynnöksille. Vihollisen tappiot olivat valtavat.

Tuota päivää muistelemaan oli kokoontunut lähes kaksisataa pataljoonan riveissä taistellutta miestä, heistä n. 80 Sakkolasta.

Pataljoona järjestyi yksiköittäin neliriviin Kalevankankaan hautausmaan portille jossa evl. Virtanen ilmoitti sen III AK:n komentajalle jalkaväenkenraali E. Heinrichsille. Korkeaan ikään entinyt kenraali oli tahtonut vielä tulla tervehtimään näitä karjalaisia miehiä, joiden osuus talvisodassa oli ollut poikkeuksellisen ratkaiseva. Hän lausui mm: Olen iloinen voidessani 24 vuoden kuluttua tervehtiä teitä Er.P 6. miehet. Rivit ovat jo harventuneet, mutta tyydytyksellä voimme todeta, että täällä on vielä satapäinen joukko miehiä koolla. Er.P 6. oli III armeijakunnan ainoa reservi, mutta sen kauniit saavutukset ja juuri tänään 24 vuotta sitten tapahtunut Keljan taistelu jäivät ainiaaksi muistiimme.

Tämän jälkeen pataljoonan rivistö marssi sankarihaudalle jossa puhui sodanaikainen pataljoonan pastori Veikko Vapalahti, mainiten puheessaan mm. 24 vuoden takaiset muistot, kohtalon yhteys ja aseveljeys ovat tuoneet meidät jälleen yhteen. Siteet eivät ole katkenneet, eivätkä saa katketa, vaan me taistelemme kerran syntyneessä aseveljeydessä loppuun asti. Me tiedämme kipeästi: kaikkia emme enää tapaa. Tarkoitin niitä veljiä jotka siirtyivät sodan päivinä tai sen jäl-

keen ajallisuuden rajan tuolle puolen. Tässä me nyt se'somme rivistönä heidän hautakumpujensa äärellä, ei vaan puristamassa veljen kättä, vaan tekemässä kunniaa heille. Siellä missä me kuljemme, siellä ei revitä, vaan sidotaan. Me haluamme koota tätä kansaa yhdeksi. Missä me liikumme, olkaamme maan suola sanoi pastori Vapalahti puheensa päätteeksi.

Laulettiin torvien säestyksellä: Jumala omi linnamme. Pataljoonan seppeleen laskivat kapteeni L. Lindberg, vääpeli A. Paavilainen ja korpraali A. Eräranta.

Tämän jälkeen seurasi ohimarssi jonka ottivat vastaan jalkaväenkenraali Heinrichs, kenraaliluutnantti Blick, eversti Valtonen, pataljoonan muistojulkaisun tekijä, everstiluutnantti Susitaival sekä Räisälän, Kaukolan, Käkisalmen ja Sakkolan kuntasäätiöiden edustajat: hovioikeudenneuvos Robert Rainio, maanv. Simo Ulaska ja teknikko Yrjö Raaska.

Pataljoonan asevelikokous pidettiin Emmauksessa, jossa päätettiin kokoontua vuosittain Keljan taistelun päivänä. Täällä jaettiin myöskin säätiöiden lahjoittamat pataljoonan muistojulkaisut, Karjalainen pataljoona Er.P 6. talvisodassa, paikalla olleille miehille. Sakkola-

Y L L I K E R T O O

Kysyin kerran Kyyrölän mieheltä että mitenkähän talvi menee? Kesällähän käyttä Viipurissa maalaamassa. Vastaus tuli seuraavan tapainen.

— A mikäpä meijä poikkii on elläis. Kaike kesää tehiää muoluu-töitä, syksyl tehiää kirpitsöi (tilliä), talvel tehiää pottiloi (saviruukkua), keyvöil tehiä kukkopillii. A pojat soittua sirmaskoa ja myö pojat ja työtöt tantsittoa tripaskoa. A mikäs meijä poikki on elläis.

Voi vennäi kevät ko myö kerra Viipuris soatii nauraa. Espilä ies ol pirssiautoasemapaiikka ja mieki olin siin tuuraamas erästä Henttosta. (Ei teä olt se liikemies Henttonen). Asja ol näi. Yks vanhemmapuoleine naisihmine ol lakasemas aamusil sitä katuossuutta puh-toaks ja pan ne roskat pienii läijii pitki kavu reunoa. Annaha olla. Nyt tul yks tyttö polkupyöräl ja ajo joka läjä piälitse. Täst se nauru alko, ko se lakasija hihkas: "Voi teä enkele ko siihe tulluo saksijoa liippoamaa".

Kun välirauhan aikana käväisin polkupyörällä katselemassa Kan-

la'sista n. 80 miestä sai täällä julkaisun.

Aseveli-illallinen nautittiin Kaupaseurassa, jossa iltaa rattoisasti vietettiin. Evl. Virtanen toivotti vieraat ja aseveljet tervetulleeksi. Kerraali Heinrichs puhui. Kuntasäätiöiden tervehdyksen esitti Y. Raaska joka säätiön valtuuskunnan puheenjohtajan Matti Niipan kanssa oli kutsuttu tilaisuuteen Suvanto-Säätiön edustajina.

Pataljoonan muistojulkaisua on pataljoonan miehillä saatavana kuitausta vastaan Lempäälän Osuuskassasta.

nasta niin menin Pyhäjärvelle Vernitsan kylään, siellä minulla oli Heli-täti. Tädin mies oli kova kalanpyytäjä, antoi uistimet ym. kalastusvälineet ja hänen poikansa kanssa lähdettiin Laatokalle. Kun oltiin vähän matkaa soudettu niin kaveri sanoi että heittäppäs se uistin veteen, mutta älä laske kaikkea siimaa, sitä on siinä sata metriä. Eipä kauan vedelty kun tärähti ja samassa alkoi sellainen kyyti että minulta putosi heti hattu. Kaveri sanoi ettei jaksakaan vastata ja niin sitä mentiin ja vielä Venäjän puoleen päin. Rupeksi jo peloittamaan, sillä eihän me tiedetty että tämä kala on venäläinen. Minulle juoitui mieleen ja sanoin että stotakoi, mutta vauhti vain koveni. Sitten muistin, mitä ne pelkäsivät ja kun hikaisin että Rokka tulee,

Petäjärven Nuorisoseura

kokoontui vuosikokoukseensa Kauko Virolaisen taloon Vesilahdella. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin avaja ja pöytäkirjantekijäksi seuran sihteeri Laina Nuora. Pöytäkirjantarkastajiksi tulivat Yrjö Nuora ja Kerttu Virolainen. Sihteeri esitti toimintakertomuksen, josta ilmeni että omien tilaisuuksien lisäksi oli järjestetty yhdessä Vesilahden karjalaisseuran kanssa hiihtokilpailut, kesäurheilukilpailut ja kuusijuhla. Keskusseuran kokouksiin oli osallistuttu. Toimintakertomus hyväksyttiin. Rahastonhoitaja V. Ryyppö esitti tilit, jotka huomautuksista hyväksyttiin ja vastuuvapaus tilivelvollisille myönnettiin. Seuran esimieheksi valittiin edelleen Kauko Virolainen. Johtokunnasta olivat erovuorossa Airi Kurikka, Viljo Kurikka, Viktor Ryyppö ja Soini Kurikka. Hei-

niin jopa tuli täyskäännös. Nyt sitä mentiin Vernitsan rantaa kohti niin että vesi kohisi keulassa. Ei se vauhtia lopettanut vaan täydellä höyryllä maalle se meni ja veneen keula tärskähti tuhanneksi kappaleeksi. Mutta oli sillä hauellakin suuruutta kun piti hevosen käydä pelloilta ottamassa, sillä kun oli astuvan vetopelit niin me hirtettiin se nuorasilmukkaan ja oli siinä hevosellakin vetämistä. Ja tämä on toinen toinen tosi.

Nii rutajaa ja rätäjää ko entise tyttö vatsanahka.

Tämä johtui siitä, kun oli syönyt naurispironaa.

Nii se on pulska ja pirtijä ko Sakkola porsas, sano Muolaa akka ko tyttöjä kehu.

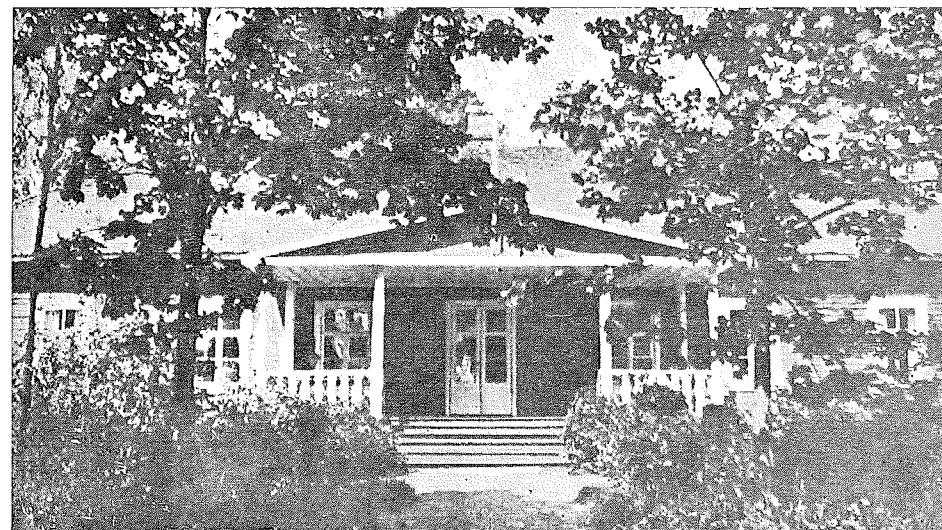
dät valittiin yksimielisesti uudelleen. Tilintarkastajiksi valittiin Hilkka Suikkanen ja Anna Silvasti. Edustajiksi Vuoksen—Muolaan Ns. piirin kokouksiin valittiin Viktor Ryyppö ja Yrjö Nuora. Jäsenmaksuksi määrättiin 1 mk ja kerääjäksi Viljo Purontaa.

Vuosikokouksen jälkeen pitämässään kokouksessa johtokunta valitsi varapuheenjohtajaksi Viljo Kurikan, sihteeriksi Laina Nuoran ja rahastonhoitajaksi Viktor Ryyppön.

Kyntteliltä sattoa viel kytkivät koiralt, sanottiin ennen talven lumisateista.

Se vast on oikia kontumies, kel on konnukirjat kormannos.

Mikä on tapa tallikkan, se on emäsikankii.

Sakkolan hovi.

SAKKOLAN HOVI

Tässäkin lehtemme numerossa selostetaan lahjoitusmaatalonpoikien muistoksi pystytettyä patsasta vaikuttavine muistokirjoituksineen. Sakkolassa oli kuitenkin vieläkin mahtavampia muistomerkkejä noista surullisista ajoista, nämä olivat Petäjärven ja Sakkolan hovien säilyneet rakennukset. Sakkolan historiassa kerrotaan olleen hovin myös Haparaisissa. Onko sen sijaintipaikasta ja rakennuksista jäänyt mitään jäljelle nykyiselle sukupolvelle? Näitä tietoja julkaisisi Suvannon-Seutu mielellään.

Rajoitun seuraavassa kertomaan hiukan Sakkolan hovista sen jälkeen kun tämä oli jo varsinaisen tehtävänsä suorittanut. Aikoinaan oli hovin omistuksessa huomattava osa Sakkolan pitäjää. Kun sitten valtio lunasti ja jakoi tilat talonpojille, jäi hovin kantatilaan vielä maata yli sata hehtaaria. 1910 osti tilan opettaja Matti Valkonen eräältä Masuroffilta, joka oli hoviherrojen jälkeläisiä. Hovin rakennukset sijaitsivat kauniissa, rauhallisessa poukamassa. Pellot, pirkymmentä hehtaaria, levisivät rakennusten ympärille etelärinteellä ja metsät rajoittuivat Suvantoon.

Tila oli kokonaan rappiolla kun Valkonen sai sen haltuunsa. Yriteliäänä miehenä hän laittoi pellot kuntoon, rakensi uuden navetan ja hankki tilalle arvokkaan jalostetun karjan. Hän kunnosti asunokseen hovin sivurakennuksen. Päärakennukseen hän ei tehnyt suurempia muutoksia, koska ymmärsi sen historiallisen arvon.

Rouva Toini Valkonen kertoi heidän asumisestaan tällä historiallisella paikalla seuraavaan tapaan.

— Kun me rupesimme korjaamaan hovin sivurakennusta asumista varten niin tuli sinne eräs Ievan Jaakko, vanha mies, joka oli nuorena ollut hovissa ropotissa.

— Mite työ uskallatta tulla tän asumaa? Tää kammar ol hovi piiskuuhuone. Tuos ol pitkä penkki, siihe pantii mies vatsallee ja piiskal selkää.

— Siinä me kuitenkin asuttiin yli kymmenen vuotta eivätkä nuo vanhat ajat mitenkään asumistamme häirinneet.

— Eikö siellä koskaan kummitellut? Petäjärven hovissa kerrottiin olleen kummituksia.

— Ei siellä mitään ollut. Meillä oli muutamana kesänä pääraken-

nuksessa kesävieraita ja nämä rupesivat tiukkaamaan kummituksia kun näkivät tuon vanhan ja suuren rakennuksen. Heidän mielestään se ei ollut mikään oikea vanha herraskartano jos siellä ei ole kummituksia. Ja pitihän niitä kummituksia sitten koettaa keksiä.

Kerran tuli sitten karjapalvelija hädissään sisälle ja sanoi että navetassa on kummitus, sieltä kuuluu niin outoa ääntä. Mieheni, joka oli suuri velikulta, sanoi että se pitää lähteä heti manaamaan pois. Hän meni navettaan lukemaan lukusiaan ja kummitus hävisi. Ei siellä mitään yliluonnollista ollut, joku elukka vain oli siellä erikoisesti äänellyt.

Kohta alkuaikoina kun olimme sinne muuttaneet, peljästyin kerran pahanpäiväisesti. Istuin sisällä pieni lapsi sylissäni kun ovi avautui hitaasti ja sieltä työnty sisälle oudon näköinen naisihminen. Hän oli hyvin erikoisesti pukeutunut, hiukset pörhöllään ja suuret silmät tuijottivat päästä. Hän pysähtyi ovele ja sanoi puoliksi kuiskaten.

— Mitä, onk siul — Valkose Matti poika?

Nyt se kummitus on tuossa, vä-

Ajan ratas pyörii järkähtämättömästi eteenpäin. Yksi vuosi on jälleen vaipunut menneisyyteen. Mo- ni sellainen työ, jonka on aikunut suorittaa, on jäänyt kesken, tai ko-

lähti mielessäni. Olisin lähtenyt pakoon, mutta nainen seiso i ovella ja toista ovea ei huoneessa ollut. Kesti hetken aikaa ennenkuin pääsin jälleen tasapainoon.

Tämä nainen oli hupsakko ihminen, Haapsaaren Lovissa. En ollut häntä koskaan aikaisemmin nähnyt, kun hän nyt äkkiä ilmestyi ovelle niin säikähdin pahanpäiväisesti.

Rauhallinen ja hyvä siellä Suvannon rannassa oli elää. Ei noiden vanhojen rakennusten synkkä menneisyys millään tavalla häirinyt meidän oloamme.

— Näin oli ennen talvisotaa. Kun palasitte sodan aikana takaisin niin olivatko rakennukset säilyneet?

— Kaikki oli palanut. Ehdimme jo rakentaa raunioille uuden asuinrakennuksen, ei kuitenkaan niin suurta ja samantyylistä kuin entinen oli ollut.

Näin päättyi Sakkolan hovin vuosisatainen tarina. Viime syksynä näin Lappeenrannan museossa monia piirroksia ja kuvia tästäkin hovista. Nämä- ja historian merkinnät ovat jääneet kertomaan eräästä Suvannon seutujen synkäästä elämänvaiheesta. **K-mäki**

konaan aloittamatta. Aika on liukunut auttamattomasti pois käsistämme.

Vuodenvaihe on sellainen vedenjakaja, josta voi katsella sekä menneisyyteen sekä tulevaisuuteen. Silmäys viime vuoteen osoittaa sen ilahduttavan selkan että lehtemme tilaajamäärä on jatkuvasti noussut. Yli kaksisataa uutta tilaajaa on liittynyt joukkoomme. Jos lehden sisältö olisi osaksikaan voinut täyttää lukijaimme toiveet, voisimme olla tyytyväisiä.

Kun me sakkolalaiset olemme hajaantuneet ympäri Suomen maata niin kaikki tiedot entisistä naapureistamme olisivat kiinnostavia ja tervetulleita. Erikoisesti toivomme että kun joku ystävästänne täyttää vuosikymmeniä niin ilmoitaisitte siitä esim. postikortilla lehdellemme niin välitämme sen kaikille lukijoille. Kun lehti ilmestyy niin harvoin, niin joutuvat tällaiset tiedot joskus vanhentuneina julki- suuteen, mutta oma arvonsa niillä on silloinkin kaukana asuville ystäville. Kun tällaisia tietoja ei saa mistään virastoista niin vetoamme kaikkiin lukijoihimme ja avustajiiimme.

Lähdemme muuten tälle vuodelle huomattavasti paremmin "varustettuina" kuin vuosi sitten. Kirjoituskilpailumme toi paljon esille seloituksia ja muistelmia entisestä Sakkolasta. Yritämme myös esitellä nykyisiä sakkolalaisten elinsijoja sekä sanoin että kuvin. Tässä numerossa kerromme Lempälän Ter- vajärvestä.

Lähetämme tämän vuoden ensimmäisen numeron kaikille viime vuoden tilaajille. Ehkä monet lukijat ovat unohtaneet uudistaa tilauksensa, sen voi tehdä esim. lähimmästä postitoimipaikasta ja kaikilta asiamiehiltämme.

Toivomme hyvää vuoden alkua kaikille lukijoillemme ja ystävillemme. Lisääntyköön ja vahvistu- koon yhteistyömme vanhojen koti- seutumuistojen merkeissä.

Muistelmia vuodelta 1911

Tämän lehden joulunumerossa olleeseen kirjoitukseen: "Tavallista juhlavammat häät Petäjärvellä v. 1911", vastaan Arvi Karvosen pyynnöstä, että minä olen yksi niistä elossaolevista hääkantaatin esittä- jistä. Olin aivan lähinaapuri Santeri Lampulle ja myöskin jonkun- verran osallistuin ennen häitä val- mistelemaan yhtä ja toista pientä näpertelyä koristelussa ja ompele- misessä. Kauniin valkoisen puvun ompelin pienelle Anna-tyttöselle hääpuvuksi, kun kerran hänen se- tänsä oli sulhanen. Harjoituksia oli monta kertaa kevätkesällä ja sitten se esitys tapahtui juhannuk- sena.

Aattoiltana Santeri pyysi meidät kuorolaulajat Hovisaareen erojais- iltaa viettämään. En nyt muista, että ketä poikia siellä oli mukana, jos lieene Karvosen pojatkin olleet ja eiköhän Armas Maasalokin ol- lut. Hauskaa meillä vain oli kun piirissä sulhasta pyöriteltiin ja lau- lettiin, että Hovinjärven rannat raikuivat. Limonaadia juotiin ja pullaa syötiin. Oli meillä kahvin- keittövälineetkin mukana siellä saarella, että tytöt saivat keittää laulajille kahvit. Loviisa emäntä oli ystävällinen meille ja antoi astiat mukaan, kehoittaen meitä pitämään hauskaa, kerran on juhannushäät. Aika kului pitkälle yöhön ja vielä piti ehtiä vähän nukkua kotona ja aamulla katsomaan kun sulhaset lähtivät Sortanlahteen morsianta hakemaan.

Sieltä ne sitten toivat Lyyli Ter- vosen ja oikeat häät alkoivat iltapäivällä juhannuspäivänä. Paljon oli ruokaa ja juomaa. Koko yö meni syödessä ja tanssiessa. Pikku peltö eli koppoli niinkuin Karjalas- sa sanottiin, oli haravoitu puhtaak- si, johon laitettiin iso piirileikki- ympyrä, siinä sai osallistua koko

Suvannon Seudun kirjoituskilpailu

Viime vuoden lopussa päättynyt kirjoituskilpailumme ratkaistiin tammikuun 18. päivänä. Kilpailu- lautakuntana toimi lehtemme toi- mituskunta, johon oli lisäjäseneksi kutsuttu entinen toimittajamme Santeri Ollikainen. Arvostelu suori- tettiin siten, että jokaisesta kir- joituksesta lautakunnan jäsenet antoivat pisteitä 1—10. Pisteiden loppusumma määräsi kilpailun tu- loksen.

Kilpailuun oli saapunut viisitoi- ta kirjoitusta yhdeltätoista kirjoit- tajalta, tämän lisäksi oli kahdelta tullut runoja, joita ei otettu mu- kaan kilpailuun. Lisäksi päätettiin että niiltä, jotka olivat lähettäneet kilpailuun useamman kirjoituksen, otetaan mukaan vain yksi siitä syystä että saadaan jakaantumaan palkinnot eri henkilöille.

Kun kirjoitukset oli luettu ja jo- kainen suorittanut arvostelunsa, laskettiin pisteet yhteen ja tulokset muodostuivat seuraaviksi:

1. palkinto 30:—, Viljo Purontaa, Vesilahti: Ennen Mikonpäivää. 47 pistettä.

2. palkinto 20:—, Yrjö Pitkänen, Jyväskylä: Koski kertoo. 44 pis- tettä.

3. a palkinto 15:—, Väinö Nykä-

kylänväki, nuoret sekä vanhemmat, laulelemaan ja piiriä pyörimään.

Hääkantaatti esitettiinkin tosiaan heti vihkimisen jälkeen, joten se laukaisi meidät laulajatkin siitä suuresta jännityksestä, kun se niin hyvin onnistui. Olimme aivan kuin satulinnassa, sillä meistä nuorista ihmisistä se oli ihanaa. Minäkin olin vasta kahdeksantoistavuotias.

Lähetän tämän lehden välityk- sellä terveiseni kaikille elossaole- ville laulajatovereilleni, erittäinkin Karvosen veljeksille.

Anna Sääksjärvi, os. Lamppu
Osoite: Harju as.

nen, Oriniemi: Kun Antti iski Pe- kolle silmää. 43,5 pistettä.

3. b palkinto 15:—, Eemil Leino- nen, Pirkkala: Rakennusmiehiä Sakkolassa. 42 pistettä.

4. a palkinto 10:—, Ilma Katai- nen, Valkeakoski: Kotipellon män- ty. 40,5 pistettä.

4. b palkinto 10:—, Soini Karja- lainen, Jyväskylä: Synnyinseudun kuva. 40,5 pistettä.

Myös ne kirjoitukset, jotka jäi- vät palkinnotta, sisältävät arvokas- ta kotiseututietoutta, mukailemalla ja lyhentämällä saa niistäkin jul- kaisukelpoisia.

Toimitus kiittää kaikkia kilpai- luun osallistuneita harrastuksesta lehteämme kohtaan. Kaikki enti- sen kotiseutumme luontoa ja elä- mää koskettelevat kirjoitukset ja muistelmat ovat meille arvokkaita ja tarpeellisia.

Viialan Karijalaisten vuosikokous

pidettiin 2. 2. Kokouksen puheen- johtajaksi valittiin Juho Kauranen, sihteeriksi Lauri Pohjolainen ja pöytäkirjan tarkastajiksi rva Kir- ves ja Niilo Vasko.

Johtokunnalle ja rahastonhoita- jalle myönnettiin tili- ja vastuu- vapaus. Johtokuntaan valittiin Ju- ho Kauranen, Eero Kirves, Vilho Sipiläinen, Iivari Karpanmäki, Lau- ri Pohjolainen ja Lempi Nykänen. Varajäseniksi Toivo Männikkö, Hil- ja Vasko ja Aili Partanen. Tilin- tarkastajiksi valittiin Eino Tetri, Niilo Vasko ja varalle Väinö Vuo- rinen sekä Nestori Nykänen. Edus- tajaksi liiton ja piirin vuosikokouk- siin valittiin Juho Kauranen sekä varalle Eero Kirves. Jäsenmaksu- jen kerääjiksi valittiin Juho Kaura- nen, Vilho Sipiläinen, Arvo Patri- kainen ja Lempi Nykänen.

Johtokunnan kokouksessa valit-

Muistojen mäki

Laina Huuska

Kirvesmäki, sä syntymämäki.
Syntymästä saakka
s'nut silmäni näki.
Siellä mä synnyin taikinan viereen
niin ätini sanoi, on jäänyt mieleen.

Muistan laivarantas ja lepikkohaat,
sinun armahat peltosi ja
mansikkamaat.
Kesäisten iltojen karjakellojen
soiton.
Vanhempieni raadannan,
kovan elämän koiton.

Muistan polut siellä ja kiven ja
puun,
joka itkevän silmän ja
nauravan suun.
Senkin kuinka häissä aina tapeltiin.
Kirkosta palatessa
järven jäällä kilvattiin.

Sieltä kouluun läksimme
talviaamuin.
Nuorina miehinä, neitosina,
riipiltä saavuimme.
Meitä monta myös huntupäisnä niin,
lähti Kirvesmäeltä,
kun häitämme vietettiin.

Pellonperällä kukkui siellä sadat käet.
Rantapellolla raatoi sen ahkerat
väet.
Kaikki tässä nyt mieleen tulee ni'n.
Isä kannelta soitti, virsiä veisattiin.

Olet muistojen mäki sä elämän
tiellä.
Mannerheimin linjakin siiaitsi siellä.
Hakkoipäässä palloa pelattiin.
Takimmainen pari ulos huudettiin.

Oi sinä armoton kohtalon käsi.
Sotarintamaks muuttui koko
Kirvesmäki.
Pakolaisiksi joutui ka'kki sen väki.
Tulipalojes loimun mun silmäni
kaukaa näki.

Välirauhan aikana kävin sua
katsomassa,
yks ainoa asukkaas vain tuli
vastaan.
Oli silmässään kyynel,
vaik oli vanha mies.
Sanatonakin kumpikin
Kirvesmäen kohtalon ties.

Olet muistoissamme enää
Kirvesmäki.
Muualla Suomessa raataa sun väki.
Joskus heitä sentään jossakin näkee.
Vaikka ei enää muistojen
Kirvesmäkeä.

tiin seuran puheenjohtajaksi Juho
Kauranen, varapuheenjohtajaksi
Eero Kirves, sihteeriksi Lauri Poh-
jolainen ja rahastonhoitajaksi Hilja
Kirves.

Lautamiehen mukana

Kun vuosina 1913—15 olin lautamies Aleksanteri Lampun mukana haastetodistajana opin paljon tuntemaan erilaisia ihmisluonteita. Toiset ottivat lautamiehen vastaan ystävällisesti, muutamat kylmästi ja eräät jopa pakoilivat.

Omalta kohdaltani minusta oli jokainen päivä uusi seikkailu ja uudet "uhrit", jos niin voi sanoa. Varsinaiseen haastealueeseemme kuului Petäjäjärvi, Röykkylä, Arkuntanhua, Ojaniemi ja Hovinkylä. Joskus poikettiin toistenkin lautamiesten alueilla kun oli sellaisia haasteita, joita ei voinut vaihtaa lautamiesten kesken.

Vaikeimmin tavoitettavat ja muuten ikävimmat haastettavat olivat lapsieläkejuttuja ja niiden todistajia, sillä tällaisiin juttuihin ei kukaan todistaja lähtenyt vapaaehtoisesti, ties mistä syystä. Suurin osa haasteista oli velkomisjuttuja, mutta usein asianomaiset sopivat asian ennen käräjien alkua, joten vain pieni osa niistä joutui oikeuden käsiteltäväksi.

Olimme käyneet tavoittamassa usean kerran erästä lapsieläkkeestä haastettavaa, mutta koskaan ei asianomainen ollut tavattavissa, joten jouduttiin käyttämään viekuttia ja saatiin kun saatiinkin viimein haastetuksi. Keino, jota käytimme, jäähkään mainitsematta ja lieneekö se ollut aivan lain puitteissa tehty.

Olimme kerran syksyllä menossa haastematkalle ja poikkesimme myös erään sellaisen henkilön luo, joka koetti piilotella. Saavuttuamme pihaan, huomasimme että haastettava pinkoi mäkeä ylös metsään, minkä kintuista irti sai. Lautamies huusi tuoksijan jälkeen että, kuule Ale (nimi on keksitty) meillä ol'isi haaste. Ale vastasi: "En mie kuule" ja niin jäi haaste sillä kertaa toimittamatta. Mutta joutui-

han "Ale" kiinni aikoinaan, jolloin lautamies ojensi häntä, ettei lakia voi paeta.

Poikkesimme kerran erääseen taloon, mutta ketään ei ollut näkyvissä eikä kuuluvissa. Avasimme kamarin oven ja ihmettelimme kun siellä tuoksui tupakan savu ja sängyn alta sitä tuli lisää. Haastettava löytyi, mutta ei suostunut tulemaan pois ahtaasta paikastaan. Lautamies käski minun katsoa että tunnenko henkilön, väitin tuntevani joten haaste oli laillinen.

Sattui monia tapauksia että haastettava oli jossakin ulkorakennuksessa, ei varsinaisesti piilossakaan, mutta ei myöskään tullut näkyviin eikä liioin kotiväki selittänyt tarkemmin missä hän oli.

Tulimme joskus syysmyöhään Lapinlahdesta. Oli pimeää ja satoi vettä. Emme nähneet mitään eteen- eikä taaksepäin joten annoimme hevosen hoitaa matkan-teen oman mielensä mukaan. Kylähän Musta tien hvin tunsu, mutta kuinka lie Hovinkylän lähellä vähän oikaissut että jouduimme oiaan ja kaaduimme kaikki kine kampsuinemme. Musta ei iättänyt meitä vaan pysähtyi odottamaan. Pahempia vahinkoja ei siinä käynyt, mutta haastekirja hukui eikä löydetty mistään vaikka käsin kopeoimme joka palkan. Musta, vahakantinen tärkeä muistikirja oli noissa, sovimme siitä että minä tulen aikaisin aamulla sitä etsimään. Viimein lähdimme tuskailien kotia kohti, mutta Musta parka kyllä kuuli kunniansa, se sai kymmeniä uusia nimityksiä, joista yksikään ei kestä painomustetta. Kotiin selvitettiin hyvin ja haastekirjakin löytyi kun saatiin "vanari". Siellä se oli Mustan eväsheinien sisässä kiessien pohjalla.

Sattui myös tapauksia, jolloin lautamies joutui haastamaan virka-

MERKKIPÄIVIÄ

91 vuotta täytti vuodenvaihteessa vanhaemäntä Liisa Korkea Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Röykkylästä.

70 vuotta täytti 14. 12. 1963 Albin Viskari Hirsilässä. Hän on ammatiltaan mylläri ja omisti Vilakkalan Koveraajalla myllylaitoksen. Hän osallistui vapaussotaan, haavoittuen Valkjärven taisteluissa, oli useamman vuoden Vilakkalan nuorisoseuran esimiehenä, jolloin seura sai oman talonkin. Hän harjoittaa Hirsilässä edelleenkin perinteellistä ammattiaan omistamassaan myllylaitoksessa.

60 vuotta täytti rouva Eliisa Kuuppo os. Sipiläinen Helsingin

Kiviniemen-Viialan Marttayhdistyksen

vuosikokous pidettiin Toivo Männiköllä 11. 2. 1964. Kokouksessa johti puhetta Juho Kauranen ja pöytäkirjan kirjoitti Toivo Männikö. Tili- ja vuosikertomukset hyväksyttiin. Tulevista toimintamuodoista ovat etualalla laskiaisretki Lempäälän Kinnuselle ja huh-tikuussa Naisten päivät Viialan kirkossa ja seurakuntasalissa. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii edelleen Lempi Nykänen, samoin entinen johtokunta. Vuosimaksuksi määrättiin edelleen yksi markka. Tilintarkastajiksi valittiin Väinö Lius ja I. Karpanmäki. Kokouksen aikana nautittiin talon maukkaista antimista.

veljensä jonkin toimeksiannosta käräjiin, mutta silloin ei haastettu paennut eikä kannettu vihaa vaan haaste otettiin leikkisän virallisesti vastaan.

Matti Ville

Laajalahdessa tammikuun 23. p:nä 1964. Hän on syntynyt Sakkolan Sipilänmäellä. Käytyään Käkisalmen Yhteiskoulua viisi luokkaa hän antautui postinhoitajan alalle. Hän solmi avioliiton maanviljelijä Vilho Kuupon kanssa Sakkolan Vilakkalasta. Muutaman vuoden kuluttua he muuttivat Viipuriin, josta Kuuppo sai poliisin paikan. Sodan jälkeen hän joutui Helsingin poliisin palvelukseen. He rakensivat oman talon Laajalahteen, johon perustivat myös puutarhan kasvihuoneineen. Rouva Kuuppo joutui aluksi yksin hoitamaan koko yrityksen, kun mies oli vakituksessa toimessa. Ahkeralla ja toimekkaalla hoidolla hän on saanut puutarhan ja kasvihuoneen hyvään kuntoon niin että kasviksia ja kukkia riittää myytäväksi Helsingin torilekin. Yhdymme onnitteluihin.

85 vuotta täyttää vanhaemäntä Anni Makkara os. Nuora Alastarossa. Hän on kotoisin Sakkolan Vilakkalasta. Jo varhaisessa vaiheessa hän joutui yksin huolehtimaan perheen toimeentulosta, mutta ahkeruudella ja pitkällä työpäivillä hän niistä selvisi. Korkeasta iästään huolimatta hän on vieläkin hyvissä voimissa. Vanhuudenpäiviä hän viettää poikansa luona Alastarossa.

50 vuotta täytti 18. 1. 1964 Elli Ruuna Lempäälässä. Hän on kotoisin Sakkolan Pannusaarelta.

50 vuotta täytti 31. 1. 1964 maanviljelijän emäntä Elsa Eräranta

Orivedellä, entinen kotikylä Vilakkala.

50 vuotta täytti maanviljelijä Toivo Ukkonen 23. 1. 1964 Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Riiskasta ja kuuluu mm. Punkalaitumen kirkkovaltuustoon ja Suvanto-Säätiöön.

50 vuotta täyttää 25. 2. 1964 Alma Montonen os. Karpanmäki Mikkelissä. Hän on kotoisin Sakkolan Kiviniemestä.

VAINAJIA

Sohvia Kermisen synt. 25. 1. 1885 Metsäpirtissä, kuoli kodissaan Lempäälässä 23. 12. 1963.

Filemon Leppänen synt. 3. 5. 1912 Sakkolassa, kuoli 2. 12. 1963 Vesilahdessa.

Manu Kiuru synt. 16. 10. 1903 Sakkolassa, kuoli 24. 12. 1963 Vesilahdella.

Aili Helena Ilonen os. Hiiri synt. 24. 1. 1916 Sakkolassa, kuoli tapaturmaisesti Tampereella 31. 12. 1963.

Simo Naskali synt. 3. 4. 1891 Sakkolassa, kuoli 9. 1. 1964 Pirkanmaan sädehoitolassa.

Elma Lopenen synt. 19. 1. 1899 Raudussa, mutta eli suurimman osan elämänsä Sakkolassa, kuoli Valkeakosken sairaalassa 3. 11. 1963.

Lempi Martta Puranen os. Makkara synt. 19. 2. 1913 Sakkolassa, kuoli 14. 1. 1964 Suoniemellä.

Eräälle 50-vuotiaalle

Kirj. Santeri Ollikainen

Viisikymmentä vuotta! Se jos mikä on vasta noin kuin aikuismiehen ikä. Vanha karjalainen sananmuoto tiesi: Silloin jo ollaan OIKEIN EMÄMIESI.

Ensimmäinen ikäkymmen vasta edustaa vain tyttö — tahi poikalasta, vaan ennenmin kun täyttyy toinen kymmenluku tarvitaan jo aikuismitoin tehty puku.

Kolmas kymmenluku alkaa näyttää, kuinka kukin saadut leiviskänsä käyttää. Joku urheilulla lähtee maineen niittoon, jää yksikseen tai viedään avioliittoon.

Monen monta muuta on mahdollisuutta valinnan mukaan — seitsemää tai kuutta, minkä alan tielle lähtee leivänhakuun. Kaikessa mies pärjää, kun kerran pääsee makuun.

Joku aivan leikillään ja suotta sanoo ukkokymmeneksi jo neljääkymmentä vuotta! Silloinhan lapset vasta kilpaa huutaa isää! Ei. — Ukkokymmen vaatii kolmekymmentä lisää.

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän Seudun Osuuskassa

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne. Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Suvannon-Seutu

Suvannon ympäristön koti-seutulehti, ilmestyy 1964 6 kertaa vuodessa. Tilaushinta 3 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat: 1 mk palstam. Vakinaisista ilmoista alennus.

Toimituksen osoite: Viiala

Postisiirto 3.

Vastaava toimittaja: Iivari Karpanmäki.

Toimituskunta: Yrjö Raaska, Viktor Ryyppö, Helmi Uosukainen, Matti Riikonen ja Unto Pulakka.

Säätiön jakamat opintoavustukset

ovat haettavissa helmikuun aikana. Avustuksien jaosta päättää maaliskuussa kokoontuva säätiön valtuuskunta. Hakemuksissa on selvästi selostettava: missä oppilaitoksessa opiskelee, missä Sakolan kylässä vanhemmat ovat olleet kirjoilla 31. 11. 1939 tai 1944, paljonko on aikaisemmin saanut säätiöltä avustusta sekä tarkka nykyinen osoite. Myönnetty avustus lähetetään pankkisiirtona tai postin välityksellä ennen huhtikuun loppua. Hakemukset lähetetään osoitteella: Yrjö Raaska Lempäälä Mantere. Kaikkia opintoavustuksista kiinnostuneita pyydetään seuraamaan Suvanto-Seudussa olevia tiedoituksia hankalan kirjeenvaihdon välttämiseksi. Avustuksia koskevat tiedoitukset julkaistaan vain tässä lehdessä.

TAMPEREEN SEUDUN

OSUUSKASSA

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Nyt voimme toimittaa edullisesti

► PESUKONEET JA LINGOT	► VESIPUMPUT
► TALOUSKOJEET	► SÄHKÖMOOTORIT
► TELEVISIOT	► ÖLJYLÄMMITTIMET
► JÄÄKAAPIT	► VALAISIMET

Kaikki paikoilleen asennettuna.

Toimitamme pitempiinkin matkoihin veloitusetta.

Annamme sopivan alennuksen.

KANNATTAA AINAKIN KYSYÄ!

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJAT

VESILAHTI
Puh. 78 541

VALKEAKOSKI
Puh. 41 810

Kellot - kiihlat - kulta- ja hopeakorut

SAATTE EDULLISESTI MEILTÄ.

K. PAUKKU

Nokia - Puh. 10 731

KARJALAINEN -

OSTA KARJALAISELTA!

Tuotanto palvelee Teitä

kaikissa maa- ja kotitalouden kaupallisissa asioissa.

SÄÄSTÖKASSA

pääkonttorissa ja sekatavaramyymälöissä.

Tuotanto

*Suositlemme
ilmoittajiamme!*